

Brun guldbagge

Protaetia marmorata

Brun guldbagge. Foto: Annika Lydänge.

Fynd i Stockholm

Brun guldbagge rapporteras framförallt från områden där det finns grova, ihåliga ädellövträd, som ek, och murknad eller död ved. I Stockholm finns gott om miljöer med gamla ekar, men ingen heltäckande inventering har gjorts i staden. Hittills har arten främst hittats på Norra och Södra Djurgården, som generellt också är mest utforskad med avseende på eklevande insekter. Enstaka moderna fynd har även gjorts vid Farsta strand och Larsboda i Söderort samt vid Riddersvik och Tyska botten i Västerort. Längst ner i faktabladet finns en kartillustration där artens fyndplatser syns.

Status och utbredning

I Sverige kategoriseras arten som livskraftig (LC) i rödlistan 2020 och påträffas i de södra delarna av Sverige. Arten var tidigare rödlistad (VU) och beräknas fortfarande ha en viss pågående eller kommande populationsminskning i landet. Den förväntade minskningen bedöms bero på försämring av kvalitén på artens habitat.

Utseende och ekologi

Brun guldbagge kan bli hela 19-27 mm lång, vilket gör den till den största inom de metallglänsande arterna inom släktet.

Arten är mörkt bronsbrun i färgen och har många vita tvärfläckar och prickar på täckvingarna. Även halsskölden och delar av undersidan har oftast också dessa vita prickar. Brun guldbagge lever på ädellövträd och dess larver är beroende av murken och död ved. Guldbaggens storvuxna larv lever i ihåliga träd där den under flera år äter på mulmen, det sågspånsliknande material med rester av spillning och döda insekter som bildas i trädens håligheter när veden bryts ner. Oftast är det ek som erbjuder lämpligt habitat, men arten kan även hittas i till exempel bok och ask. Fullvuxna individer lever bland annat på sav från träd och på pollen från blommor.

Hot

Nationellt påverkas artens populationer av brist på och exploatering av habitatet. Gamla ädellövträd och död ved har blivit en bristvara inom Sverige på grund av bland annat bortstädning av död ved i samband med avverkning. I Stockholm

däremot finns det gott om ekar som utgör bra livsmiljöer för arten. Det största hotet mot arten i Stockholm är igenväxning av ekmiljöerna.

Åtgärdsbehov

I samband med skötsel inom områden där arten finns, som Norra och Södra Djurgårdarna, är det viktigt att alla grövre gren- och stamdelar som faller ner får finnas kvar någonstans inom området. För att arten ska ha möjlighet att överleva inom områdena är det viktigt att äldre ekar och andra ädellövträd får finnas kvar. För att

säkerställa artens habitat bör gallring och bortröjning av konkurrerande trädvegetation göras för att skapa grova ekar och för att säkerställa uppväxten av nya ädellövträd.

Historik och kuriosor

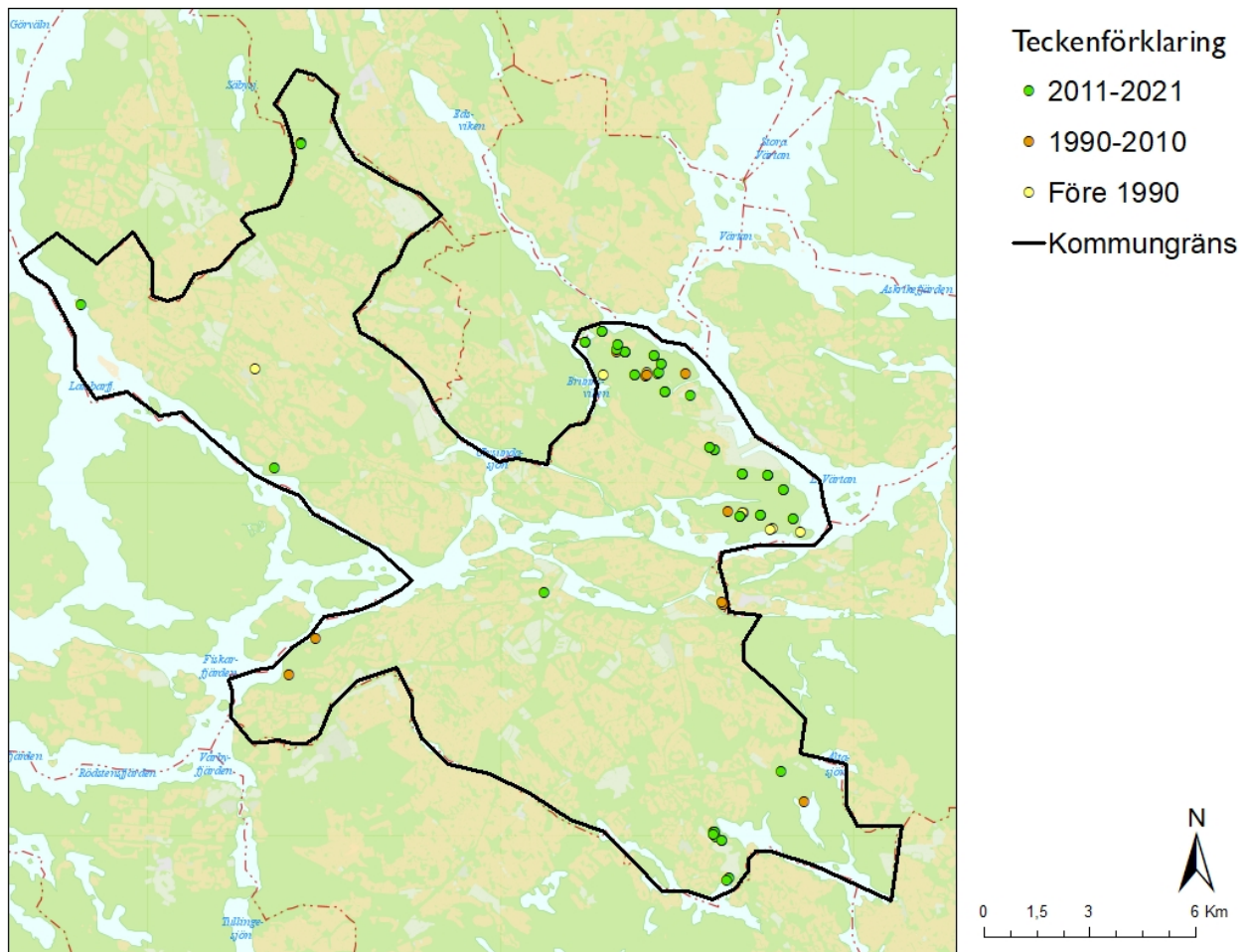
Trots att den bruna guldbaggen ser väldigt stor och klumpig ut så är den en skicklig flygare. Guldbaggar har till och med ett unikt sätt att flyga på då de kan flyga med hopfällda täckvingar, till skillnad från de flesta andra skalbaggar.

Referenser

SLU Artdatabanken (2020). Brun guldbagge. <https://artfakta.se/naturvard/taxon/protaetia-marmorata-101216> [2021-11-09].

Rikare trädgård (2021). Årets trädgårdskryp 2021: Gräsgrön guldbagge. <https://rikaretradgard.se/arets-tradgardskryp-2021/> [2021-11-09].

Persson Vinnersten, Thomas (2018). Beundransvärda guldbaggar. *Yrfän*, 2018(2). http://www.sef.nu/download/yrfan/yrfan_2018/Beundransvarda-guldbaggar-Persson-Vinnersten-Yrfan-2018-nr-2.pdf [2021-11-08].

Figur 1. Karta över Stockholms stad med observationer av brun guldbagge under olika tidsperioder. Den stora ansamlingen av fynd på Södra och Norra Djurgården kan bero på att fler insektsinventeringar i ekmiljöer gjorts där, medan resten av staden ännu är sämre undersökt.